Kazanım: Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

Selanik'te Bir Çocuk

Çok kültürlü Selanik (temsilî)

Doğum: 1881, Selanik

Selanik'in Koca Kasım Mahallesi'nde, bugün müze olan üç katlı bir evde dünyaya geldi. Ailesi, Osmanlı'nın iskân politikasıyla Anadolu'dan Rumeli'ye yerleştirilen **Türkmen (yörük)** soyundandır; kökleri Konya-Karaman yöresine uzanır. Babasının ailesi önce Manastır'ın Kocacık köyüne yerleşmiş, sonra Selanik'e gelmiştir.

Babası: Ali Rıza Efendi

Vakıflar (Evkaf) Dairesinde kâtiplik, Asakir-i Millîye taburunda gönüllü subaylık ve gümrük memurluğu yaptı, sonra kereste ve tuz ticaretine başladı. Oğlunun **modern** eğitim almasını istedi.

Annesi: Zübeyde Hanım

Sofuoğlu Feyzullah Efendi'nin kızıdır. Okuma yazma bilen, kültürlü, geleneksel değerlerine bağlı ve çocukları için fedakârlık yapan bir Türk kadınıydı. Oğlunun önce **geleneksel** mahalle mektebinde okumasını istedi.

Kardeşleri

Ailenin altı çocuğu oldu: Fatma, Ahmet, Ömer, Mustafa, Makbule ve Naciye. Fatma, Ahmet ve Ömer küçük yaşta salgın hastalık (difteri) yüzünden öldü. Naciye'nin, Mustafa Harp Okulundayken öldüğü tahmin edilir. Hayatta kalan tek kardeşi **Makbule (Atadan)** Hanım'dır (ö. 1956).

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Selanik'in modern ve çok kültürlü yapısı onun **yeniliğe açık, inkılapçı ve demokratik** bir kişilik kazanmasında etkili oldu.

Selanik onu nasıl etkiledi?

Şehrin özelliği	Açıklama	Kazandırdığı
Batı'ya açılan kapı	İşlek limanı ve Avrupa'ya uzanan demir yolu vardı. Orta Avrupa'nın Akdeniz'e en kısa çıkış noktasıydı.	Dünyaya açık bakış
Çok kültürlü yapı	Türk, Rum, Sırp, Bulgar ve Yahudi topluluklar birlikte yaşıyordu.	Farklı kültürleri tanıma, hoşgörü
Basın ve kültür	Türkçe, Rumca, Bulgarca, İbranice gazeteler çıkıyor, Avrupa'nın gazete ve kitaplarına kolayca ulaşılıyordu.	Yeni fikirlere açıklık
Huzursuz Rumeli	Rum ve Bulgar çeteleri Türk halkının can ve mal güvenliğini tehdit ediyor, göçe zorluyordu.	Vatanseverlik, ülke sorunlarına duyarlılık

Selanik: II. Murat'ın fethinden 1912'ye kadar yaklaşık **482 yıl** Osmanlı'da kaldı, I. Balkan Savaşı'nda Yunanların eline geçti; Jön Türk hareketinin merkeziydi. Doğduğu evin 1933'te Selanik Belediyesince Mustafa Kemal'e hediye edilmesi kararlaştırıldı.

Aileden kişiliğe: Babasının modern eğitim isteği → **yeniliğe açıklık**; kültürlü ve geleneklerine bağlı annesi → **millî ve manevi değerlere saygı**; ailevi ve ekonomik sıkıntılara rağmen eğitimini sürdürmesi → **azim ve kararlılık**.

Okul Okul Mustafa Kemal

Mahalle mektebi mi, yeni usul mü?

Annesi ilahilerle mahalle mektebine başlamasını, babası ise yeni açılan modern Şemsi Efendi Mektebine gitmesini istiyordu. Babası işi ustalıkla çözdü: Mustafa törenle **mahalle mektebine** başladı, birkaç gün sonra **Şemsi Efendi Mektebine** geçti.

BUNU UNUTMA

Anne ile babanın bu anlaşmazlığı, o dönemde **geleneksel** ve **modern** eğitim arasındaki ikiliği gösterir.

Okul	Yıl	Öne çıkanlar
Mahalle Mektebi	-	Geleneksel yöntemle eğitim veren ilkokul; kısa süre devam etti.
Şemsi Efendi Mektebi	1887	Modern yöntem ve ders araçları kullanan okul; okuma yazmayı burada öğrendi. Şemsi Efendi, okuma sevgisinin, araştırmacı ve yenilikçi yönünün gelişmesinde etkili oldu. Bu okuldayken babası öldü; Rapla Çiftliği'nde dayısının yanında köy hayatını tanıdı, okulu bir süre kesildi.
Selanik Mülkiye Rüştiyesi	-	Devlet memuru yetiştiren sivil ortaokul. Memnun kalmadı, ayrıldı.
Selanik Askerî Rüştiyesi	1893	Annesinden habersiz sınava girip kazandı. Matematik öğretmeni **Mustafa Sabri Bey** ona "**Kemal**" adını verdi. Fransızca öğretmeni **Nakiyüddin Bey** de etkiledi. Sınıf çavuşluğu ve müzakerecilik yaptı.
Manastır Askerî İdadisi	1896-1898	Askerî lise. Fransızcasını Selanik'te özel kursla geliştirdi. Ömer Naci ile edebiyata, tarih öğretmeni Mehmet Tevfik (Bilge) Bey ile tarihe ilgi duydu. Ali Fethi (Okyar) aracılığıyla Fransız düşünürleri tanıdı. İlk kez ülke sorunlarıyla ilgilendi.
İstanbul Harp Okulu	1899-1902	Arkadaşlarıyla ülke sorunlarını tartışıp el yazısıyla bir okul gazetesi çıkardı. **Teğmen** olarak mezun oldu.
İstanbul Harp Akademisi	1902-1905	Kurmay subay yetiştiren okul. Taktik öğretmeni Yarbay Nuri Bey'den etkilendi; arkadaşı Ali Fuat (Cebesoy) yabancı dilini geliştirmesine yardım etti. Siyasi konularla ilgilendi; **kurmay yüzbaşı** olarak mezun oldu (11 Ocak 1905).

DİKKAT!

Ona "Kemal" adını veren **matematik** öğretmeni Mustafa Sabri Bey'dir; Fransızca öğretmeni Nakiyüddin Bey ile karıştırma.

Askerliği neden seçti?

Çocukken şehirde dolaşan üniformalı subaylar ona örnek oldu (**sosyal çevrenin etkisi**). Annesi bu zor mesleğe karşıydı; Mustafa sınava girip kazanınca annesi de razı oldu. Bu tavır onun **kararlı ve azimli** yapısını gösterir.

Notlarım

Eğitimden Kişiliğe

Askerî rüştiyede ders (temsilî)

Okullar ne kazandırdı?

- Şemsi Efendi Mektebi: **okuma sevgisi**, araştırmacı ve yenilikçi yön
- Askerî rüştiye: **disiplin**, öz güven, liderlik
- Manastır: **tarih bilinci**, millî benlik, hitabet
- Harp Okulu: ülke sorunlarına **duyarlılık**
- Harp Akademisi: **kurmaylık**, siyasi olgunluk

Davranışı	Gösterdiği kişilik özelliği
Annesinden habersiz askerî okul sınavına girmesi	Kararlılık, idealistlik
Fransızcadaki eksiğini tatilde kursa giderek kapatması	Azim, kararlılık, sorumluluk
Sınıf çavuşluğu ve müzakerecilik yapması	Liderlik, öz güven
Arkadaşlarıyla okulda gazete çıkarması	Ülke sorunlarına duyarlılık, inkılapçılık, liderlik
Tarih kitapları okuması	Millî bilinç, tarih bilinci
Matematikte başarılı olması, "Kemal" adını alması	Zekâ, olgunluk, çalışkanlık

Öğretmenlerinin izi

Şemsi Efendi (ilk modern öğretmeni), **Mustafa Sabri Bey** ("Kemal" adı), **Nakiyüddin Bey** (Fransızca, hürriyet fikirleri), **Mehmet Tevfik (Bilge) Bey** (tarih), **Mehmet Asım Efendi** (hitabet; onu askerî yeteneğini geliştirmeye teşvik etti), Harp Okulunda **Yüzbaşı Naci (Eldeniz)**, Necip Asım Bey, okul komutanı Mustafa Zeki Paşa ve ders nazırı Esat Paşa; Harp Akademisinde **Yarbay Nuri Bey**, Ahmet Muhtar Paşa ve Binbaşı Refik Bey.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

LGS'de davranıştan **kişilik özelliğine** gitmek sık sorulur. Bir olayı okuyunca "Bu onun hangi özelliğini gösterir?" diye düşün.

Askerî rüştiyeli Mustafa Kemal (temsilî)

Okul yolculuğu

Selanik: Mahalle Mektebi → Şemsi Efendi Mektebi (1887) → Mülkiye Rüştiyesi → Askerî Rüştiye (1893)
Manastır: Askerî İdadi (1896-1898)
İstanbul: Harp Okulu (1899-1902, teğmen) → Harp Akademisi (1902-1905, kurmay yüzbaşı)
İlk görev: Şam'daki 5. Ordu (1905)

Hatırla: Rüştiye ortaokul, idadi lise düzeyindeydi. Rüştiyeler Tanzimat Dönemi'nde açılmış, Batı tarzı eğitim veren okullardı. İdadiler askerî ve sivil yüksekokullara öğrenci hazırlardı.

Kendimi Deniyorum

A. Doğru mu, yanlış mı?

Cümle doğruysa "D", yanlışsa "Y" yazınız.

☐ 1. Mustafa Kemal 1881'de Selanik'te doğmuştur.
☐ 2. Ona "Kemal" adını Fransızca öğretmeni vermiştir.
☐ 3. Şemsi Efendi Mektebi modern yöntemlerle eğitim veriyordu.
☐ 4. Mustafa Kemal Harp Okulundan kurmay yüzbaşı olarak mezun olmuştur.
☐ 5. Selanik çok kültürlü bir şehirdi.

B. Eşleştirelim

Kavramın harfini ilgili açıklamanın başındaki kutuya yazınız.

A) Manastır	☐	Teğmen olarak mezun olduğu okul
B) Mahalle Mektebi	☐	Devlet memuru yetiştiren sivil ortaokul
C) Harp Okulu	☐	Kurmay subay yetiştiren okul
D) Harp Akademisi	☐	Tarih bilincinin geliştiği askerî lise
E) Mülkiye Rüştiyesi	☐	Annesinin istediği geleneksel okul

C. Boşlukları dolduralım

Kelimeler: **Ali Fethi** **Şemsi Efendi** **Makbule** **Mustafa Sabri**

1. Hayatta kalan tek kız kardeşi ..... Hanım'dır.
2. Ona "Kemal" adını ..... Bey vermiştir.
3. Fransız düşünürleri ..... aracılığıyla tanıdı.
4. Modern eğitim veren okulun kurucusu ..... idi.

D. Bilgimi yazıyorum

1. Mustafa Kemal'in anne ve babası eğitimi konusunda neden anlaşamamıştır?

2. Selanik'in iki özelliğini ve Mustafa Kemal'e etkisini yazınız.

3. Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü okulları sırasıyla yazınız.

4. Fransızcasını geliştirmek için yaptığı çalışma hangi kişilik özelliğini gösterir?

Bu konunun şarkısını Onur Akmeşe YouTube kanalından dinlemeyi unutmayın!